

'EEN GROTE MOND MOET GEPAARD GAAN MET GROTE DAADKRACHT'

Het zomert in Antwerpen, jaha! Zes weken lang kunnen we u een blik achter de schermen van hét zomerfestival aan de Schelde. Wie zijn de artiesten, wie zorgt ervoor dat uw biertje koud is en hoe goed zijn de voorstellingen nu eigenlijk écht? Deze week: De Onderneming.

De Onderneming netjes op een rij van links naar rechts: Yves Degryse, Kris Van Trier, Kyoko Scholliers, Waas Gramser en Frank Dier

Donderdag 7 augustus. Dat het heet is wanneer ik mijn fiets opspring om de vliegende reporter uit te hangen, hoef ik u wellicht allang niet meer te vertellen. Gelukkig is er onder de brug aan de Kempenstraat, waar toneelgezelschap De Onderneming haar tribune zomers geleden onder andere furde met *Marius*, maar tot mijn grote schaamte moet ik bekennen dat ik nog nooit een stuk van hen zag. Dat ga ik vandaag natuurlijk dubbel en dik goedmaken. De Onderneming stak de handen uit de mouwen en vertaalde eigenhandig een stuk van Thomas Bernhard, *Macht der Gewoonte*. De korte versie gaat als volgt: een tirannieke circusdirecteur speelt al 27 jaar viool om de reuma in zijn vingers te bestrijden. Elke avond probeert hij in zijn woonwagen met zijn troep het Forellenkwinnet van Schubert te repeteren, want oefening baart kunst.

Maar chronisch neuropeuteren, dronkenschap en een gebrek aan concentratie hebben tot nu toe al elke repetitie gebycot. De lange versie moet u beslist met eigen ogen gaan zien want De Onderneming - en meer bepaald Kris Van Trier, Waas Gramser, Frank Dierens, Yves Degryse en Kyoko Scholliers - maakte er een poike voorstelling van. Onder het laagje humor zit een tragisch verhaal over eenzaamheid. Bovenal is het bij momenten pijnlijk herkenbaar, op de ene of andere manier. Zoals de verbolgen circusdirecteur (Kris Van Trier) die krampachtig vooruit wil, maar toch in het verleden blijft leven, bijvoorbeeld. Ook bijzonder boeiend aan de voorstelling, is dat de acteurs doorgeweerde doe-het-zelvers zijn. Het

gezelschap heeft zijn naam echt niet gestolen, want onderneming zijn ze zeker. Zo staat Kyoko Scholliers -die de rol van kleindochter annex koordanseresje speelt- voor de voorstelling in haar tutu pijs en limonade te verkopen, en worden we in de heilt van de voorstelling door de clown (Yves Degryse, die we eerder deze zomer ook al in SKaGeN aan het werk zagen) en de leeuwentiemer (Frank Dierens) vergast op een fris ijsje tegen een zacht prijsje. Het decor, een opengewerkte woonwagen met een uitlopend podium, heeft de allure van een echt circus en dat is ook de bedoeling. Een circus zonder stunts weliswaar, hoewel er eventjes een stukje paardenspektakel aan te pas komt, dat voor grote hilariteit zorgt. Dat er ondanks alle misère nog zoveel humor in het stuk zit, is de verdienste van acteurs/vertalers Waas Gramser en Kris Van Trier, die het naar eigen zeggen niet konden laten toch te graven naar de (zwarte) humor die aan de basis van wel zeer mistroostige toestanden ligt. Gelukkig maar, want op een bloedhete dag als deze, is één klop van de hamer al meer dan genoeg.

heeft van de dag dus en dat in een hutte. De mensen zitten onder een afdakje, dus die hebben wellicht een beetje schaduw, maar voor ons wordt het echt afzien. Het was vanavond al verschrikkelijk in die kostuums. Maar verder voegt spelen in openlucht niks toe qua onzekerheden of onvoorziene omstandigheden dan wanneer je in een zaal speelt, vind ik.

'Wel hebben we tot onze spijt moeten vaststellen dat het hier een verzamelaarsplaats is voor junkies, waardoor we extra bewaking wilden inschakelen. Maar als we via een bewakingsfirma zouden gaan, zou dat om €7500 kosten voor een maand. Daarom hebben we een vriend van ons ingeschakeld, die hier vlakbij woont en de boel 'wat in de gaten houdt.'

Julie spelen ontzettend vaak in open lucht. Zouden jullie nog in een theaterzaal kunnen aarden?

Gramser: 'Wij spelen sinds drie jaar heel veel in openlucht, ja. Dat is eigenlijk zo gegroeid vanuit een negatief gevoel: de onvrede die we voelden telkens we in een zaal speelden. Het ongelooflijk saai van al die regeltjes: om dat bepaald uur beginnen, rekening houden met de uren van de techniekers en alle andere conventies die daarbij komen kijken. We kregen in ieder geval het gevoel dat we niet vrij genoeg waren om voorstellingen te maken zoals wij ze wilden maken. Dus hebben we het erop gewaagd. Buiten gaan spelen

BUITEN SPELEN

Is het min of meer draaglijk om met deze hitte in open lucht te spelen?

Waas Gramser: 'Ik ben benieuwd hoe het zaterdag zal lopen, dan spelen we 's middags om 15u, op het

blauw kader dus, en nu zitten we in een 'grijze zone', zoals we dat zelf noemen. Het is niet evident om een stuk van Thomas Bernhard op een zomerfestival te spelen, maar hier kan het en dat is fantastisch. De Zomer van Antwerpen is één van de weinige kaders waar we absolute vrijheid krijgen.'

Julie spelen al voor de vierde keer op de Zomer van Antwerpen. Merken jullie een evolutie?

Gramser: 'Dat zou je misschien aan Patrick De Grootte moeten vragen. Ik denk alleszins dat we nu minder schrik hebben om ons ergens te installeren, om ergens aan te beginnen. We zijn maar met z'n achten, omdat we ontdekt hebben dat we heel weinig geld hebben om voorstellingen te maken. We doen dus alles zelf. Ondertussen weten we wat de vier basisbehoeften zijn: bewaking, wc's, water en elektriciteit. Als die dingen er zijn, kan je in feite beginnen. Het is voor ons sowieso nog een beetje zoeken, omdat wij niet repeteren. We vertalen de teksten, bedenken een mise-en-scène en houden enkel tekstrepertities.'

Het publiek is best verwend door

EENZAAM MAAR GEZELLIG

Waarom hebben jullie deze locatie gekozen?

Gramser: 'Kris Van Trier en ik zijn van Antwerpen en we fietsen heel veel rond. Oorspronkelijk wilden we op een werf spelen op de Leien, ergens ter hoogte van het Stadspark. Maar dat was natuurlijk buiten de aannemers gerekend, die het te risicovol vonden. Ze hebben ons dan een aantal andere werven voorgesteld, maar die waren ofwel te klein, ofwel omgeven door terrasjes. En aangerien we geen zin hadden om een soort zomerattractie te zijn, hebben we ons dan maar meteen helemaal buiten de stad gevestigd. We hebben al in een bos gespeeld, tussen het groen aan het water, in een

de Zomer van Antwerpen: originele voorstellingen op originele plaatsen. Voelen jullie de druk niet om als oude rotten steeds inventiever voor de dag te komen?

Gramser: 'Het publiek wordt nderdaad in de watten gelegd, maar wij hadden behoefte aan een sober uitgangspunt. We vragen aandacht voor een individu. Na de trilogie van Marcel Pagnol die we een aantal jaren hebben gespeeld, wilden we een eenzamere voorstelling. Enfin, dat is het uitgangspunt, maar natuurlijk kunnen we het niet laten om ergens de humor naar boven te halen. Dat begint bij de vertaling en eindigt met het hier gezellig te maken. Maar de essentie is toch dat we met onze voorstelling aandacht vragen voor een eenzaam persoon.'

PAGNOL OP REIS

Julie spelen vaak in het buitenland. Zoeken jullie daar ook zelf locaties, of vertrouwen jullie op de festivalorganisatoren?

Gramser: 'We gaan zelf op zoek. Zo'n tournee, dat is natuurlijk superintensief. We hebben *Marius* gespeeld in het zuiden van Frankrijk, dus zijn we met het vliegtuig en de auto een week lang locaties gaan zoeken. Tegelijk proberen we het dan zo te regelen dat we een kleine tournee kunnen maken en dat ze ons toch op drie à vier verschillende plaatsen kunnen uitnodigen. En de rest gebeurt per e-mail. Maar er komt dus echt heel veel bij kijken. Het was wel een ongelooflijke uitdaging om met een stuk van Marcel Pagnol naar Frankrijk te trekken. Pagnol is daar zo'n beetje wat Hugo Claus hier is: cultureel erfgoed, zeg maar. Iedereen zat dus met haviksogen op het puntje van z'n stoel om te kijken wat die Belgen ervan zouden bakken. Maar

Zelfs de drankverkoop doen de acteurs zelf. 'Een grote mond moet gepaard gaan met een grote daadkracht. Anders zouden we ons maar belachelijk maken.'

03/ACHTER DE SCHERMEN woord Valerie Eyckmans beeld Nick Hannes

het publiek was heel enthousiast. Ze waren er blijkbaar aan toe dat er eindelijk eens een andere benadering was voor hun Pagnol dan hetgeen traditioneel gespeeld wordt.'

Julie zijn echt wel een self-made gezelschap...

Gramser: 'In de mate van het mogelijke, ja. Kris en ik hebben bijvoorbeeld ons rijbewijs C gehaald, en we kunnen de tribune vrij makkelijk afbreken en vervoeren. We doen alles zelf, want als we dan toch zo'n grote mond hebben, en zoveel commentaar op het theatercircuit met al z'n regeltjes, kunnen we het niet maken ons toch afhankelijk op te stellen. Een grote mond moet gepaard gaan met een grote daadkracht. Anders zouden we onszelf maar belachelijk maken.'

Kris Van Trier vertaalde samen met Waas Gramser stuk en zorgde mee voor de nodige humor.

Waas Gramser: 'De vier basisbehoeften voor spelen in open lucht: bewaking, wc's, water en elektriciteit.'